

Брюксел, 24 февруари 2026 г.
(OR. en)

6659/26

MI 175
COMPET 231

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 20 февруари 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2026) 86 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
относно прилагането на Директива 2005/36/ЕО на Европейския
парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно
признаването на професионалните квалификации

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 86 final.

Приложение: COM(2026) 86 final

Брюксел, 20.2.2026 г.
COM(2026) 86 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно прилагането на Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на
Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните
квалификации**

{SWD(2026) 64 final}

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Контекст на политиката: мобилност на труда и уменията в контекста на недостиг .	5
2. Директивата относно признаването на професионалните квалификации — първостепенно важна опора на мобилността в единния пазар.....	7
3. Обща оценка на преминаването през процедурите от гледна точка на ползвателя	12
3.1. Наличие и обмен на информация.....	12
3.2. Системи за признаване	14
3.2.1. Обща система на признаване	14
3.2.2. Автоматично признаване въз основа на професионален стаж	16
3.2.3. Автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания.....	17
4. Взаимното доверие и административното сътрудничество са от първостепенно значение за функционирането на регулаторната рамка	21
4.1. Уведомления.....	21
4.2. Механизъмът за предупреждение.....	22
4.3. Актуализации на системата за автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания	24
5. Цифровизация.....	26
6. Заключение	28

Ефективното функциониране на единния пазар зависи от свободата на квалифицираните специалисти от всички сектори и равнища на компетентност да се придвижват и работят там, където са необходими техните умения. Европейската конкурентоспособност зависи от силата и пълнотата на единния пазар, който остава основната икономическа движеща сила на ЕС. Един наистина интегриран пазар не може обаче да функционира ефективно, без да се даде възможност за мобилност на хората и свободно разпространение на уменията. Ето защо в контекста на своите политически насоки председателят Урсула фон дер Лайен обяви, че Комисията ще представи инициатива за преносимост на уменията, за да се гарантира, че уменията, придобити в една държава, се признават в друга. В стратегията за единния пазар от 2025 г. също се подчертава значението на професионалната мобилност, а признаването на професионалните квалификации е определено като една от най-значителните пречки пред свободното движение на услуги и работници навсякъде в ЕС. Възможността на специалистите да се преместват и квалификациите им да бъдат признавани в чужбина е от съществено значение за техния просперитет, за достъпа на фирмите до необходимите им таланти, за разпространението на иновациите и за повишаването на производителността.

Официално признаване на квалификациите от компетентните органи на дадена държава членка е необходимо само когато достъпът до съответната професия в тази държава членка е регламентиран¹. Регламентирането на професиите остава компетентност на държавите членки при спазване на ограниченията, предвидени в правото на Съюза, включително принципите на недискриминация и пропорционалност. Понастоящем броят на регламентираните професии в държавите — членки на ЕС, е над 5700², като се наблюдават значителни разлики между тях. Според последните налични оценки приблизително 22 % от заетите лица в Съюза упражняват регламентирана професия³. Обоснованото и пропорционално регламентиране може да има важна роля за защита на целите, свързани с обществения ред, за предпазване на потребителите и за гарантиране на обществената безопасност, както и за защитата на потребителите, обществената сигурност и опазването на здравето и околната среда. Различните изисквания за достъп до регламентираните професии в ЕС могат обаче да доведат до ограничаване на трансграничната професионална мобилност.

Директивата относно признаването на професионалните квалификации⁴ продължава да има решаваща роля за превръщането на тази мобилност в

¹ По смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2005/36/ЕО, както е изменена.

²[База данни за регламентираните професии.](#)

³ Вж. [Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно препоръки за реформи при регламентирането на професионалните услуги](#) (COM (2016) 820 final).

⁴ Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации („Директивата“) беше приета с цел да се консолидират няколко предишни инструменти в областта на признаването на професионалните квалификации в целия ЕС. След като Директивата беше транспонирана в националното законодателство до октомври 2007 г., в нея бяха внесени няколко важни изменения с цел тя бъде

реалност както за работниците, така и за самостоятелно заетите лица, и същевременно защитава цели от общ интерес като качеството на услугите и обществената безопасност. В нея са установени процедурни правила за признаването на професионалните квалификации навсякъде в държавите членки⁵, което дава на специалистите възможност да получават достъп до регламентирани професии в друга държава членка и да ги упражняват там на постоянен, временен или случаен принцип. Трайно големият брой решения за признаване, приети в съответствие с установените в Директивата правила, потвърждава факта, че с нея се подкрепя професионалната мобилност. Много от решенията за признаване се отнасят до професии, за които има недостиг в основни сектори, характеризиращи се с голямо търсене на квалифицирана работна сила, като например здравеопазването и образованието. Без Директивата медицинските сестри с общ профил, лекарите, учителите, архитектите, електротехниците, водопроводчиците и много други специалисти, които желаят квалификациите им да бъдат признати в друга държава членка, щяха да са изправени пред повече сложности и пред необходимостта да се ориентират в различни национални правила и процедури за признаване. Като осигурява правно обвързваща, хармонизирана рамка за регулиране на процесите на признаване в целия ЕС, Директивата осигурява по-лесен достъп до предимствата на единния пазар за регламентираните професии и специалности, които са от съществено значение за конкурентоспособността на ЕС.

Опитът на специалистите, когато се ориентират в съществуващата нормативна уредба, показва обаче, че признаването често може да остане сложен и отнемаш време процес. Въпреки че основите на рамката са солидни, продължителните процедури, неравномерната цифровизация на националните процеси и процедури и тежките изисквания по отношение на документацията създават риск за ограничаване на нейния потенциал. Заинтересованите страни приветстват постигнатите резултати благодарение на Директивата, но призовават за подновяване на вниманието към опростяването, прозрачността и цифровата трансформация, за да се отговори на нуждите на днешната мобилна работна сила. В специалния си доклад от 2024 г. относно признаването на

модернизирана и адаптирана към развиващия се професионален и регулаторен контекст. Най-значимата реформа беше приета през 2013 г. и приложена до 2016 г., като с нея бяха въведени европейската професионална карта, механизъм за предупреждение, рационализирана процедура за признаване и възможността за частичен достъп за трансгранични специалисти. С това преработване Комисията получи правомощия да приема делегирани актове и актове за изпълнение, което добави гъвкавост към системата. С приетите впоследствие делегирани актове и актове за изпълнение се осигури редовното актуализиране на Директивата, което допринесе за поддържането на доверието в системата и за свободното движение в рамките на единния пазар на ЕС, като същевременно се запази качеството на услугите и обществената безопасност.

⁵ С много ограничени адаптации, правилата по Директива 2005/36/ЕО, както е изменена, се прилагат също за Исландия, Лихтенщайн и Норвегия чрез Споразумението за Европейското икономическо пространство. Някои правила по Директива 2005/36/ЕО се прилагат и за Швейцария чрез Споразумението между ЕС и Швейцария за свободно движение на хора. Настоящият доклад обхваща прилагането на Директивата конкретно в държавите — членки на ЕС.

професионалните квалификации в Съюза Европейската сметна палата също отбеляза, че в прилагането на Директивата от държавите членки съществуват недостатъци, включително липса на електронни процедури, пропуски и несъответствия в предоставяната на обществеността информация, скъпи и обременителни процеси и недостатъци при използването на механизма за предупреждение, който е предназначен да способства за гарантирането на безопасността на пациентите и потребителите.

В настоящия доклад е оценено прилагането на Директивата. С него се изпълнява задължението на Комисията по член 60, параграф 2 от Директивата да публикува доклад относно нейното прилагане на всеки пет години⁶. Целта на настоящия доклад за прилагането, който обхваща основно периода 2020—2024 г.⁷, е да се посочат пропуски, проблеми и предизвикателства, свързани с прилагането на Директивата в настоящия контекст на политиката. По-конкретно в доклада са разгледани начините, по които Директивата способства за мобилността на специалистите в единния пазар (раздел 2), както и възможните подобрения в удобството за ползвателите като цяло, когато ползват различните режими на признаване (раздел 3). Анализирани са също така начините, по които правната рамка засилва доверието и административното сътрудничество между съответните органи в държавите членки (раздел 4), и степента на използване на цифрови инструменти в подкрепа на процедурните аспекти на рамката (раздел 5). В доклада са използвани резултатите от проучвания на документи и широки консултации със заинтересованите страни, в които участваха членове на групата от координатори за признаване на професионални квалификации⁸, както

⁶ Част от данните обхващат периода 2018—2023 г. по няколко причини. Първо, за да се направи по-добро сравнение с предходните години, тъй като през периода на COVID-19 имаше намаление на броя на решенията за признаване. Второ, все още не са налични всички данни за решенията за признаване за 2024 г., тъй като държавите членки са длъжни да съобщават тези статистически данни на Комисията ежегодно и често го правят през втората половина на следващата година, защото преди това трябва да съберат данните от компетентните органи.

⁷ Последният [доклад за прилагането](#) беше публикуван от Комисията на 11 май 2020 г. заедно с [придружаващ документ на службите на Комисията](#). Посоченият доклад за изпълнението обхваща период от пет години (2014—2019 г.) и е насочен основно към новите елементи по Директива 2013/55/ЕС, включително европейската професионална карта, модернизирани знанията, уменията и компетентностите в секторните професии, общите принципи за обучение и специалната програма за повишаване на квалификацията на румънските медицински сестри. В доклада за изпълнението от 2020 г. е направен извод, че правната рамка по Директивата относно признаването на професионалните квалификации способства ефективно за мобилността на специалистите между държавите членки и че изпълнението е подобро благодарение на предприетите от Комисията мерки за правоприлагане. В доклада обаче са посочени и няколко проблемни области, включително процедурни изисквания, които налагат значителна административна и финансова тежест на заявителите, както и недостатъци във функционирането на националните единни звена за контакт и механизма за предупреждение.

⁸ Групата от координатори за признаване на професионални квалификации е създадена с Решение на Комисията от 19 март 2007 г. (2007/172/ЕО) с цел да се насърчава единното прилагане на Директивата и да се събира цялата информация, която е от значение за нейното прилагане. Групата се състои от национални координатори, определени от държавите членки.

и компетентни органи, регулатори, професионални организации, гражданското общество, социални партньори и граждани⁹.

1. Контекст на политиката: мобилност на труда и уменията в контекста на недостиг

След пандемията от COVID-19 пазарът на труда в Съюза бързо се възстанови и надмина показателите от периода преди пандемията, което доведе до рекордно ниски равнища на безработица. Постепенното забавяне на ръста на заетостта, започнало през 2022 г., продължи през първата половина на 2025 г., но ЕС понастоящем остава на път да постигне водещата цел за заетост от 78 % до 2030 г.¹⁰. С незначителни колебания, стагнацията на пазара на труда за разширения състав на работна сила в ЕС намалява стабилно от 18,6 % през 2015 г. до рекордно ниското ниво от 10,9 % през второто тримесечие на 2025 г.¹¹.

В същото време недостигът на труд и умения остава значително и трайно предизвикателство навсякъде в ЕС. Въпреки намалението спрямо най-високото равнище през 2022 г., този недостиг все още е висок в исторически мащаб и продължава да вреди на конкурентоспособността на ЕС в глобалната икономика¹². Недостигът на труд и умения засяга в особена степен малките и средните предприятия (МСП). Той е особено остър в сферата на административните услуги и услугите за подпомагане, професионалните, научните и техническите дейности, транспорта, хотелиерството и ресторантьорството, строителството и в областта на информацията и комуникациите. Що се отнася до професиите, повечето държави определят следните сектори като засегнати от критичен недостиг на труд и умения: информационни и комуникационни технологии (ИКТ), здравеопазване и транспорт (например професионални шофьори). В обзримо бъдеще недостигът на труд и умения вероятно ще се поддържа от структурни фактори като демографските промени и търсенето на умения в резултат на цифровия и екологичния преход, както и лошите условия на труд в някои сектори. С ускоряването на цифровизацията и внедряването на изкуствения интелект (ИИ) много работни места ще изискват нови, адаптирани или подобрени набори от умения, което може да задълбочи съществуващия недостиг, ако изостава предлагането на умения от страна на подходящо обучени специалисти.

В същото време свръхквалификацията остава постоянна структурна характеристика на пазара на труда в ЕС. Въпреки че броят на завършилите висше образование в ЕС непрекъснато се увеличава, много специалисти не използват по най-добрия начин придобитите умения, особено когато се

⁹ Вж. работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад, за повече информация относно стратегията за консултации и различните групи въпроси, поставени пред отделните групи заинтересовани страни.

¹⁰ [Предложение за съвместен доклад за заетостта за 2026 г.](#)

¹¹ [Европейска икономическа прогноза. Есен 2025 г.](#)

¹² [Предложение за съвместен доклад за заетостта за 2026 г.](#)

преместват в друга държава¹³. Това сочи към недостатъчно използване на уменията и неефективно разпределение на работната сила.

На този фон стратегията за Съюз на уменията¹⁴, приета от Комисията през март 2025 г., представлява всеобхватен и координиран подход за укрепване на конкурентоспособността на ЕС чрез развитие и оптимално използване на човешкия капитал на Съюза и чрез привличане и задържане на таланти, включително от държави извън ЕС. Стратегията е насочена към изграждането на умения за качествени работни места и живот, включително чрез солидна образователна основа, която отговаря на нуждите на пазара на труда. Тя обединява политиките в областта на образованието, обучението, заетостта, миграцията и промишлеността с цел да се стимулират повишаването на квалификацията и преквалификацията на всички равнища и във всички сектори, да се насърчи ученето през целия живот и да се преодолее недостигът на труд и умения в държавите членки. В същия контекст първото по рода си предложение на Комисията за препоръка на Съвета относно човешкия капитал като част от европейския семестьър съдържа призив за спешни действия с цел справяне със структурните предизвикателства, свързани с човешкия капитал, които могат да навредят на конкурентоспособността на ЕС. За да бъде преодолян този недостиг на труд и умения, Комисията работи и по конкретни инициативи за привличане на таланти от чужбина, включително резерва на ЕС от таланти (EU Talent Pool) — първата общеевропейска платформа, чиято цел е да подпомага наемането на персонал на международно равнище и да предоставя възможности за търсещите работа лица от трети държави, които проявяват интерес и притежават необходимите умения за работа в професии с недостиг на работна сила на общеевропейско равнище. В контекста на стратегията на ЕС за визовата политика Комисията представи също така препоръка на Комисията за привличане на таланти от чужбина, насочена основно към студенти, изследователи, висококвалифицирани работници, предприемачи в сферата на иновациите и основатели на стартиращи предприятия.

Друг централен фактор в Съюза на уменията е преносимостта на уменията. Като позволява способностите и квалификациите на работниците да бъдат признавани и ценени в различни държави, сектори и образователни системи, тази преносимост гарантира, че хората могат да се придвижват свободно в единния пазар, без уменията им да губят стойност. По този начин се подпомага трудовата мобилност, подобрява се разпределението на уменията и се способства за намаляване на несъответствията между уменията и потребностите на регионално и секторно равнище.

Директивата е първостепенно важен инструмент в набора от политически средства на ЕС за улесняване на мобилността и достъпа до регламентирани професии в единния пазар. Директива (ЕС) 2018/958

¹³ През 2024 г. свръхквалификация е налице при 30,3 % от хората, родени друга държава членка, в сравнение с 20,2 % от родените в държавата по месторабота. Източник: [Евростат, Статистически данни за интеграция на чужденците.](#)

¹⁴ [Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Съюз на уменията \(COM\(2025\) 90 final\).](#)

относно проверката за пропорционалност действа като превантивен механизъм, като изисква държавите членки да извършват проверка за пропорционалност преди приемането на нови или изменението на съществуващи разпоредби за регламентиране на професиите, за да се гарантира, че тези разпоредби са недискриминационни, необходими и пропорционални на заложените цели. От друга страна, с Директивата относно признаването на професионалните квалификации се установява цялостна регулаторна рамка, уреждаща взаимното признаване на професионалните квалификации във всички държави членки, когато законодателството изисква специфични квалификации за упражняването на професионални дейности. По-конкретно, с Директивата се установява автоматично признаване за някои секторни професии въз основа на хармонизирани минимални квалификационни изисквания, а за някои видове икономически дейности в занаятите и търговията — въз основа на професионалния стаж, както и ясни правила за оценяване и признаване на професионалните квалификации, придобити в други държави от ЕС, с цел осигуряване на достъп до всяка регламентирана професия. С Директивата също така се определят процедурни срокове и се насърчава сътрудничеството между националните звена за контакт и компетентните органи в държавите членки. Заедно тези механизми имат за цел да се осигури справедливо, последователно и навременно признаване на професионалните квалификации в целия Съюз.

За да се даде възможност на работниците и предприятията да използват пълноценно потенциала на професионалната мобилност в единния пазар, в съобщението на Комисията относно Съюз на уменията беше обявена инициатива за преносимост на уменията. Тази инициатива ще бъде част от по-широк пакет от мерки за справедлива трудова мобилност, който ще бъде приет през 2026 г. и чиято цел ще е да се улесни упражняването на правото на свободно движение на работници и услуги. Пакетът ще включва също така предложения за Европейски паспорт за социална сигурност, увеличаване на правомощията на Европейския орган по труда и мерки за по-нататъшна модернизация, опростяване и по-добро прилагане на правилата и практиките за трудова мобилност, както беше препоръчано и от заинтересованите страни, участвали в неотдавнашния диалог относно прилагането в областта на трудовата мобилност с изпълнителния заместник-председател Mînzatu. Настоящият доклад за прилагането на Директивата допринася за разработването на инициативата за преносимост на уменията чрез извършената оценка на цялостното функциониране на регулаторната рамка, приложима за признаването на професионалните квалификации в контекста на регламентираните професии, и чрез посочването на основните пропуски в прилагането и потенциалните области за по-нататъшно подобрене.

2. Директивата относно признаването на професионалните квалификации — първостепенно важна опора на мобилността в единния пазар

Директивата представлява основен стълб на функционирането на единния пазар. За специалистите, придобили своите професионални квалификации в

дадена държава членка, тя осигурява процедури, които им гарантират възможността квалификациите им да бъдат признати в друга държава членка и съответно да получат достъп и да упражняват същата регламентирана професия при същите условия като гражданите на тази друга държава.

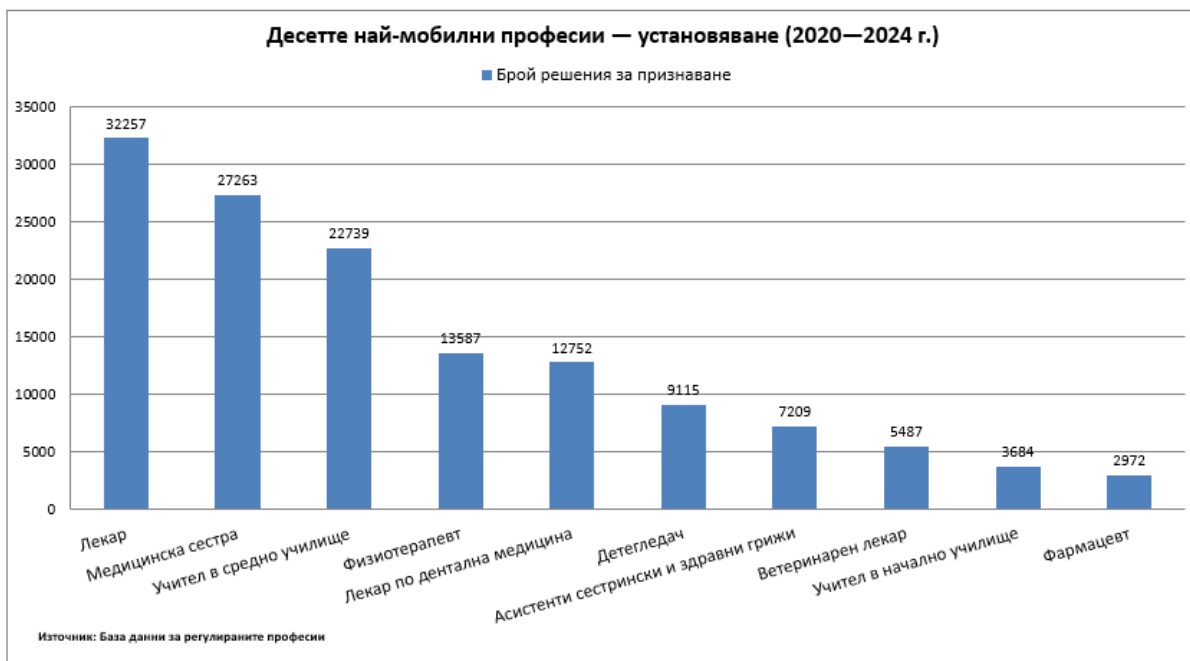
В общи линии, Директивата предвижда три основни системи за признаване. В допълнение към автоматичното признаване за секторните професии въз основа на минимални квалификационни изисквания съществува автоматично признаване въз основа на професионалния стаж за определени професии в секторите на занаятите, търговията и промишлеността, а за всички други регламентираните професии, с неголеми изключения — така наречената „обща система за признаване“. За всяка от тези три системи се прилагат различни правила и процедури.

Данните показват, че Директивата способства за мобилността на специалистите за целите както на установяването, така и на временното или случайното предоставяне на услуги¹⁵. Нейните основни елементи остават адекватни в настоящата социално-икономическа среда, както потвърждават заинтересованите страни. В периода 2020—2024 г., въпреки ограниченията на мобилността, наложени вследствие на пандемията от COVID-19, държавите — членки на ЕС, са приели около 185 000 решения за признаване на професионални квалификации за целите на установяване¹⁶. Над 83 % от тези решения са положителни,¹⁷ а над 140 000 се отнасят до професии в основни сектори като образованието и здравеопазването. През същия период над 40 000 специалисти са подали декларация за предоставяне на услуги на временен и случаен принцип в друга държава — членка на ЕС. Само в около 5 % от тези случаи на изпълнителите не е било разрешено да предоставят услуги по причини, свързани със здравето и безопасността.

¹⁵ Свободното движение на услуги обхваща две основни свободи, заложи в разпоредбите на ДФЕС (членове 49 и 56). Установяването се отнася до преместването на специалист в друга държава членка, за да упражнява професията си на постоянна или трайна основа, което изисква официално признаване на квалификациите му от приемащата страна, за да може да упражнява професията си под професионалното звание на приемащата страна. За разлика от това, временното предоставяне на услуги се прилага, когато специалист, вече установен в неговата държава по произход, предоставя временно услуги в друга държава на случаен или срочен принцип под професионалното звание в неговата държава по произход. В случая на временно предоставяне на услуги специалистът трябва само да подаде предварителна годишна декларация и не е необходимо да кандидатства за предварително признаване на професионалната си квалификация, с изключение на професиите, които имат отношение към общественото здраве и безопасност.

¹⁶ В периода 2016—2019 г. са приети 230 000 решения. Базата данни за регулираните професии съдържа по-подробни статистически данни с разпределение по държави, периоди, системи за признаване и общоприети наименования на професиите. Тя е достъпна на следния адрес: [База данни за регулираните професии](#)

¹⁷ Делът на положителните решения се изчислява като процент от сумата на положителните решения, отрицателните решения, решенията за налагане на период за приспособяване и обжалваните решения..

Професиите, които се ползват от автоматично признаване — независимо дали въз основа на минимални квалификационни изисквания или професионален стаж — са сред тези, за които се докладва сериозен недостиг на труд и умения. Според последния доклад на Европейската мрежа на службите по заетостта (EURES) относно недостига и излишъка на работна сила¹⁸, специалистите по сестрински грижи, общопрактикуващите лекари и лекарите специалисти, фармацевтите и лекарите по дентална медицина са сред най-широко разпространените професии с недостиг на работна сила по брой държави и по острота на недостига. В контекста на Директивата медицинските сестри с общ профил, базовото обучение по медицина, обучението на общопрактикуващи лекари и 56 лекарски специалности са обхванати от режима

¹⁸ [Доклад на EURES относно недостига и излишъка на работна ръка за 2024 г.](#)

на автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания. Същото важи и за базовите и специализираните квалификации на лекарите по дентална медицина и фармацевтите. Сред най-често срещаните професии с недостиг на работна сила в ЕС са и много професии в търговията, занаятите и промишлеността, които са обхванати от системата за автоматично признаване въз основа на професионален стаж, като железари, строителни работници, инженери и техници. Това показва как чрез възможността за автоматично признаване по настоящата рамка от правила вече се насърчава мобилността именно там, където тя е най-необходима.

Заинтересованите страни изразиха удовлетвореност от основните елементи на Директивата като цяло. Мобилните граждани и предприятията по принцип оценяват факта, че с определянето на общи правила се намалява несигурността за специалистите, които желаят да работят в друга държава членка, и се осигурява структуриран процес за признаване. Въпреки че заинтересованите страни повдигат проблеми, които в някои случаи могат да попречат на пълноценното реализиране на потенциала на Директивата, и подчертават необходимостта от подобрения, те не поставят под съмнение нейната необходимост, уместност или полезност. Независимо от това те призовават за по-малко препятствия пред мобилността и по-опростени процедури за признаване, включително чрез използването на цифрови инструменти, което е напълно в съответствие с целите на Директивата и нейното прилагане¹⁹.

В периода 2020—2025 г. Комисията продължи да прилага Директивата, включително чрез мерки за правоприлагане. Предвид важността на единното прилагане, през този период срещу редица държави членки²⁰ бяха образувани нови производства за установяване на нарушение поради неспазване на различни аспекти на директивата. Това включваше група от 22 производства, свързани с неправилно прилагане на член 7, параграф 4 от Директива 2005/36/ЕО поради налагането на предварителни проверки на професионалните квалификации при предоставянето на услуги на случаен или временен принцип за професии, които не попадат в обхвата. Както е подчертано в годишния доклад за напредъка по отношение на опростяването, изпълнението и правоприлагането за 2025 г. на изпълнителния заместник-председател Мънзату, тези мерки за правоприлагане са от основно значение за премахването на непропорционалните административни пречки и пряко подкрепят по-общата цел

¹⁹В глава 10 от работния документ на службите на Комисията е предоставена повече информация за мненията на различните заинтересовани страни, които имат отношение към Директивата, като са подчертани по-специално областите, в които те виждат възможност за по-нататъшно подобрение.

²⁰През този период Европейската комисия образува 30 нови производства за установяване на нарушение, както следва: 22 производства, свързани с неправилно прилагане на член 7, параграф 4 от Директива 2005/36/ЕО срещу AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, RO, SE и SI, и 8 производства по различни аспекти на Директива 2005/36/ЕО, като две от тях са срещу EL, а останалите шест — срещу BE, CY, DE, ES, IE и MT.

на Комисията за засилване на професионалната мобилност и осигуряване на последователно прилагане на правото на ЕС във всички държави членки²¹.

Комисията продължи също действията си по две групи от производства, свързани с неправилно транспониране на различни аспекти на изменената Директива, които бяха образувани съответно през 2018 г. и 2019 г. Първата група от производства за установяване на нарушение, образувани през 2018 г., беше свързана с неправилното транспониране на нови аспекти, особено важни за функционирането на преработената Директива, по-специално новата европейска професионална карта, механизма за предупреждение, частичния достъп до професионална дейност, пропорционалността на езиковите изисквания и създаването на помощни центрове. Освен това след приемането на препоръките за реформи при регламентирането на професионалните услуги Комисията повдигна въпроси, свързани с прозрачността и пропорционалността на регулаторните пречки в областта на професионалните услуги²². Втората група от производства за установяване на нарушение, образувани през 2019 г., се отнасяше до съответствието с правилата в областта на правото на свободно установяване, свободата на предоставяне на услуги, професиите, които се ползват от автоматично признаване въз основа на хармонизирани минимални квалификационни изисквания, документацията и формалностите, признаването на стажове за усвояване на професията и административното сътрудничество. Въпреки че тези действия по правоприлагане бяха насочени към основните промени, въведени с Директива за изменение 2013/55/ЕС²³, те също така се отнасяха до цялостното транспониране на преработената директива в националните правни уредби.

Повечето от повдигнатите от Комисията проблеми, свързани за несъответствия при транспонирането на Директивата в националните правни уредби на държавите членки, вече са решени. В периода 2020—2024 г. броят на неприключените производства за установяване на нарушение, започнати през 2018—2019 г., е намалял — три производства са закрити през 2020 г., четири през 2021 г., девет през 2023 г. и още две през 2024 г. През 2025 г. продължиха производствата срещу осем държави членки²⁴. По две от производствата за установяване на нарушение бяха приети решения на Съда на Европейския съюз²⁵.

²¹ [Годишен доклад за напредъка по отношение на опростяването, изпълнението и правоприлагането за 2025 г., септември 2025 г.](#)

²² [Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно препоръки за реформи при регламентирането на професионалните услуги \(COM\(2016\) 820 final\).](#)

²³ С Директива за изменение 2013/55/ЕС бяха въведени няколко значителни промени в Директивата, включително въвеждането на европейската професионална карта, механизма за предупреждение, използването на Информационната система за вътрешния пазар (IMI) и концепцията за частичен достъп.

²⁴ От първата група понастоящем все още са открити официални производства срещу BE, DE, EL, HR и SK (две от тях са в процес на закриване), а от втората група — срещу BE, CZ (съдебно решение), DE, ES, SK (съдебно решение).

²⁵ Подробна информация за правоприлагането по Директивата през оценявания период е дадена в глава 9 от работния документ на службите на Комисията.

3. Обща оценка на преминаването през процедурите от гледна точка на ползвателя

3.1. Наличие и обмен на информация

За функционирането на системата за взаимно признаване на професионалните квалификации в ЕС се разчита на достъпността на съответната информация. Обменът на информация между държавите членки е от съществено значение за подкрепата на административното сътрудничество. За да могат гражданите да се възползват от правата, предоставени им от Директивата и от националните уредби за нейното прилагане, от решаващо значение е също така осигуряването на ясно разбиране и ефективно разпространение на информацията относно националните разпоредби за регламентиране на професиите, професионалното образование и обучение, свидетелствата за професионална квалификация, необходими за достъп до дадена професия, данните за контакт с компетентните органи, поведението и стажа.

В Директивата са определени няколко мерки, за да се гарантира, че заинтересованите страни са добре информирани и могат лесно да получат съответната информация относно признаването на професионалните квалификации. Една от ключовите мерки е създаването на национални помощни центрове²⁶, които служат като първични звена за контакт за специалисти и компетентни органи, търсещи насоки и информация. Те съдействат на заявителите, като им предоставят информация за процеса на признаване, помагат им да разберат изискванията и ги съветват относно правата и задълженията съгласно правото на ЕС и националното право. Те също така засилват сътрудничеството между компетентните органи чрез рационализиране на взаимната помощ и обмена на информация.

Помощните центрове се доказваха като ценен източник на информация за Комисията относно проблемите, пред които често се изправят мобилните специалисти. Един от докладваните проблеми, които показват важността на информацията и повишаването на информираността, е ограниченото разбиране за наличието и целта на европейската професионална карта (ЕПК), която осигурява опростено и по-бързо електронно признаване за определени регламентираните професии²⁷. Респонденти от няколко държави членки отбелязаха, че специалистите често не знаят, че ЕПК съществува като възможен вариант²⁸. Резултатите от консултациите показаха, че заинтересованите страни очакват по-обхватна комуникация и насоки относно различните възможности за

²⁶ Съгласно член 57б, параграф 1 от Директива 2005/36/ЕО всяка държава членка определя помощен център, чиято задача е да предоставя информация и да подпомага гражданите и органите във връзка с признаването на професионални квалификации.

²⁷ Европейската професионална карта понастоящем се прилага за професиите медицинска сестра с общ профил, фармацевт, физиотерапевт, планински водач и агент недвижими имоти.

²⁸ Например държавите членки докладват, че по различни причини невинаги информират заявителите за възможността за ЕПК (вж. раздел 6.1 от работния документ на службите на Комисията).

признаване на професии, както и подкрепа за капацитета и ресурсите на помощните центрове.

Освен помощните центрове в Директивата се подчертава значението на централизираната и достъпна информация онлайн. Единните звена за контакт (ЕЗК) служат като цифрови портали за получаване на информация относно административните процедури за признаване на професионални квалификации и свързаните с тях професионални дейности. Като консолидират различни подробности за процедурите в единен, удобен за ползване портал, ЕЗК създават възможности за по-безпрепятствено и по-бързо взаимодействие както за заявителите, така и за компетентните органи. Те гарантират, че мобилните граждани и компетентните органи имат достъп до всички необходими формуляри, насоки и изисквания, без да се налага да търсят информация в различни източници, което води до повече удобство и ефективност.

Въпреки тези различни механизми, предоставяната на обществеността информация винаги е еднакво надеждна и последователна. В специалния си доклад относно функционирането на Директивата от 2024 г.²⁹ Европейската сметна палата отбелязва например, че списъците на регламентирани професии в националните бази данни понякога се различават от информацията, обявена от държавите членки в базата данни на ЕС за регламентирани професии, където се събира информация за всички регламентирани професии и съответните специфични изисквания и компетентни органи в държавите от ЕС, ЕИП и Швейцария. В проучванията, проведени за целите на настоящия доклад, също се отбелязват несъответствия между информацията, предоставена от държавите по произход и приемащите държави. В няколко случая респонденти, търсили информация и от двете страни, са получавали противоположни или непълни насоки³⁰. За отстраняването на проблема Европейската сметна палата препоръча на Комисията да осигурява надеждна и последователна информация за обществеността, в идеалния случай чрез единен източник на информация на равнището на Съюза.

По въпросите, регламентирани в националното законодателство в съответствие с правото на ЕС, меродавен източник на информация остават компетентните органи на приемащата държава. За да се улесни разпространението на информация сред гражданите, на равнище ЕС следва да се предоставя подробна информация за практическите стъпки на процедурите за признаване, изискванията по отношение на документите, таксите и избора между период за приспособяване и изпит за правоспособност като потенциални компенсационни мерки. В перспектива, големите езикови модели (LLM), основани на изкуствен интелект, могат значително да подобрят начина, по който хората търсят информация и постепенно да заменят традиционната

²⁹ [Европейска сметна палата, специален доклад „Признаване на професионалните квалификации в ЕС“, 2024 г.](#)

³⁰Вж. повече по този въпрос в раздел 8.2 от работния документ на службите на Комисията.

информационна архитектура от уебсайтове с по-интуитивен и ефективен начин за достъп на гражданите до регулаторна информация.

3.2. Системи за признаване

Опитът на мобилните граждани на ЕС, желаещи да получат признаване на своите квалификации в друга държава членка, за да получат достъп до регламентирана професия, зависи от приложимата система за признаване.

3.2.1. Обща система на признаване

По общата система за признаване заявител, който желае да се установи в друга държава членка, трябва да представи редица документи, включително доказателство за гражданство, професионални квалификации и съответен стаж, ако е приложимо. Компетентният орган в приемащата държава членка сравнява квалификациите на заявителя, които му дават достъп до дадена професия в държавата членка на произход, с националните изисквания за достъп до същата професия в приемащата държава, като разглежда всеки случай поотделно. Ако тези квалификации се считат за равностойни, се издава решение за признаване, което позволява на заявителя да упражнява професията. При наличието на съществени разлики, които не могат да бъдат компенсирани с професионален стаж и/или учене през целия живот, органът може да изиска изпит за правоспособност или период на приспособяване, за да се преодолеят пропуските. След успешното завършване заявителят получава решение за признаване и може законно да упражнява професията в приемащата държава.

Въпреки че предвидените в Директивата срокове се считат за реалистични и като цяло се спазват, няколко фактора могат да доведат до забавяне. Съгласно член 51, параграф 2 от Директивата заявлението за признаване по общата система трябва да бъде разгледано възможно най-бързо и най-много до четири месеца от датата на подаване на пълния комплект документи от заявителя. Анализ на извадка от четири професии с висока степен на мобилност³¹ показва, че този срок като цяло се спазва. Понякога обаче процесът се забавя поради непълнота на заявленията, както и поради забавяне на експертните оценки или проверките на документи от държавата членка, в която са придобити квалификациите. Забавяния предизвикват също недостатъчният брой на персонала за обработване на заявленията на национално равнище и сложността на някои заявления, по-специално в случаите, когато се разглежда въпросът за компенсиращи мерки³².

³¹ За да се получат точни и сравними данни от органите на държавите членки, анализът беше съсредоточен върху рентгеновите лаборанти, учителите в средните училища, асистентите здравни грижи и социалните работници. Тези четири професии бяха избрани, тъй като са сред тези с най-висока степен на мобилност по общата система, видно от базата данни за регулираните професии, и въз основа на наблюдаваните модели на мобилност (обхващащи голям брой държави членки, а не само няколко).

³² За повече информация относно продължителността на процедурата и причините за евентуални забавяния вж. раздел 2 от работния документ на службите на Комисията.

Процедурата включва значителни изисквания по отношение на документите и не винаги се улеснява чрез електронни и/или цифрови средства.³³ В приложение VII към Директивата е даден изчерпателен списък на документите, които националните компетентни органи могат да изискват за целите на установяване. За заявленията за признаване на професии държавите членки обикновено изискват основен набор от документи към заявленията — в общия случай доказателство за гражданство, квалификации и професионален стаж. По отношение на изискванията за допълнителни документи, като атестации за добра репутация, здравни удостоверения или застраховки, се наблюдават значителни разлики между отделните професии и държави. Средно заявителите трябва да представят между 5 и 10 документа с общ обем от порядъка на 10—20 страници и дори повече в някои държави членки. Държавите членки във все по-голяма степен приемат цифрови процедури за подаване на документи, но степента на електронна обработка все още се различава, като някои държави поддържат частично системи на цифров или хартиен носител³⁴. Независимо от това, цифрова процедура е достъпна във всички държави членки за професиите, за които се прилага европейската професионална карта.

Сложността на процедурите за признаване по общата система зависи от степента на сходство между държавите членки по отношение на регулирането на професиите. По-лесно е, когато държавата членка на произход и приемащата държава членка регламентират изискванията за достъп до дадена професия по подобен начин. Ако регламентирането се различава значително или ако държавата членка на произход не регламентира дадена професия, а приемащата държава членка я регламентира, признаването все пак е възможно, но заявителите срещат повече трудности при събирането на свидетелства за своите професионални квалификации.

С отрицателно решение приключват немного процедури за признаване по общата система³⁵. Тези решения не позволяват на заявителите да упражняват избраната от тях професия. Необходим е по-задълбочен анализ, за да се определят причините за тези решения, особено в случаите, когато заявителите

³³ Вж. раздел 2 от работния документ на службите на Комисията за повече информация относно видовете документи, изисквани по общата система за признаване, освен доказателство за гражданство, доказателство за квалификация и удостоверения за професионален стаж, както и за различната степен на електронизация на процедурата за признаване в държавите членки.

³⁴ С изключение на професиите, за които се прилага процедурата за европейска професионална карта, наличието на изцяло електронни процедури (освен тези, за които се прилага процедурата за ЕПК) варира в зависимост от държавата членка и професията. Например за професията асистент здравни грижи едва четири държави членки (Дания, Финландия, Португалия и Румъния) предлагат изцяло електронна процедура за признаване, докато за социалните работници изцяло електронната процедура за признаване е достъпна във всички държави членки с изключение на три. Наблюдават се съществени разлики по отношение на степента на използване на наличните електронни процедури. За илюстрация, докато за професията рентгенов лаборант мобилните граждани могат да извършат цялата процедура за признаване по електронен път в почти всички държави членки, заявителите в отделните държави членки се възползват от електронната процедура в много различна степен — от 10 % в Хърватия до над 95 % в Ирландия, Финландия, Португалия и Дания. Още илюстративни данни по този въпрос са дадени в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

³⁵ Делът на тези решения за периода 2020—2024 г. е 7,4 %.

не представят свидетелствата, изисквани от органа по признаване. Възможно е някои отрицателни решения да се дължат и на строги изисквания, които ограничават възможностите за гъвкавост при приемането на документи. Когато са изправени пред продължителни или обременителни процедури, понякога самите заявители се отказват от заявлението си. В други случаи решението да не се предоставят документите може да е свързано с липса на необходимите официални квалификации, стаж и/или чисто съдебно минало на заявителя.

3.2.2. Автоматично признаване въз основа на професионален стаж

Признаването въз основа на професионален стаж се отнася главно за професии в занаятите, търговията и промишлеността, за които не съществуват минимални хармонизирани квалификационни изисквания на равнище ЕС. По-конкретно тази система за признаване се прилага за професионалните дейности, изброени в приложение IV към Директивата (например бояджии, зидари, дърводелци, мениджъри на кетъринг услуги и т.н.). По тази система специалист, който е придобил достатъчен и проверен стаж в регламентирана професия в една държава членка, може да получи автоматично признаване на квалификациите си в друга държава членка, без да преминава през допълнителна оценка. Заявителят трябва да представи доказателства — като удостоверения или атестации от компетентните органи — че е упражнявал законно и ефективно професията за определен период (обикновено между две и шест години, в зависимост от професията, трудовия статус и степента на обучение). След това приемащата държава членка трябва да признае правото на заявителя да упражнява същата или сходна дейност. Тази процедура улеснява мобилността на опитни специалисти, като същевременно запазва гаранциите за качеството на услугите и за обществения ред.

Въпреки предлаганите предимства, втората система за признаване се използва рядко. В сравнение с общата система тази втора система за признаване обикновено е по-бърза, като процедурите отнемат между по-малко от един месец и три месеца след попълване на заявлението. Друго предимство на тази система е позоваването на подлежащ на проверка професионален стаж, а не на официално обучение, и необходимостта от сравнително малко документи. Ползването на системата обаче остава неравномерно, като само малка част от държавите членки я използват редовно, а голяма група съобщават, че не я използват или я използват в много ограничена степен³⁶. Причината за това не е ясна и се изисква по-задълбочен анализ, също и поради малкото отговори в проучването по тази тема. Например, удобството на използване и актуалността на системата се възприемат по различен начин от различни заинтересовани страни в една и съща държава членка. Докато много компетентни органи и национални експерти считат настоящата система за практична и намират оценката на професионалния стаж за относително лесна —

³⁶ Петте държави членки с най-много решения за признаване въз основа на професионален стаж за периода 2020—2024 г. (Франция, Румъния, Полша, Португалия и Германия) са приели над 72 % от всички решения в контекста на тази система. Десет държави членки посочиха, че са приели 20 или по-малко решения за признаване въз основа на професионален стаж.

особено когато е подкрепена с удостоверения от държавата членка на произход — за много други процедурата и свързаните с нея списъци на дейности са остарели³⁷. Според тези национални експерти списъците на професиите в приложение IV и номенклатурата, на която се основават, са неясни, с припокриващи се или неточни определения, което затруднява определянето на обхванатите професии. Освен това фактори като бюрократични пречки, липса на цифрови процеси и несъгласувани практики по отношение на документацията в държавите членки понякога затрудняват кандидатстването.

3.2.3. Автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания

Признаването на професионални квалификации въз основа на минимални квалификационни изисквания е най-рационализираната система за признаване, тъй като компетентният орган трябва само да провери автентичността на документа. Тази система е уредена в дял III, глава III от Директивата и обикновено се нарича „автоматична“ система за признаване. Прилага се за професии като лекари, медицински сестри с общ профил, лекари по дентална медицина, ветеринарни лекари, акушерки, фармацевти и архитекти (наричани „секторни професии“).

С хармонизираните минимални квалификационни изисквания за секторните професии се установява последователно базово равнище на образование и обучение в целия ЕС. Тези изисквания поддържат доверието между държавите членки и ограничават различията в образователните стандарти, като гарантират определено подлежащо на проверка равнище на компетентност и допринасят за безопасността на пациентите и ползвателите на услуги. В Директивата са определени конкретни минимални квалификационни изисквания за всяка професия, като някои от тях могат да се адаптират чрез делегирани актове, за да останат в съответствие с научния и техническия прогрес. Зачита се автономията на националните системи за образование и обучение, като според нуждите си държавите членки имат възможност да приемат завишени изисквания в сравнение с минималните.

Като цяло заинтересованите страни оценяват функционирането на системата за признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания по-благоприятно в сравнение с това за другите системи за признаване. Благодарение на ниските като цяло такси за кандидатстване, спазването на процедурните срокове и управляемите изисквания за документация, тази система за признаване улеснява професионалната мобилност по ефективен и икономичен начин. По тези причини заинтересованите страни като цяло са съгласни, че „автоматичната“ система за признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания е по-добро решение от общата система за признаване, чиито ефективност и ефикасност

³⁷ Например 55 % от компетентните органи и 50 % от националните експерти считат, че приложение IV е адаптирано към актуалните нужди на специалистите. Повече данни за оценката на заинтересованите страни относно функционирането на приложение IV са дадени в раздел 3.1 от работния документ на службите на Комисията.

зависят от степента на хармонизация на нормативната уредба в държавите членки. Тя се оценява по-благоприятно и от системата за признаване въз основа на професионален стаж, чието прилагане някои органи считат за не толкова рационализирано по посочените по-горе причини³⁸.

Предвид предимствата на системата за „автоматично“ признаване на лице е ясен интерес към разширяването на тази система чрез включване на допълнителни професии. Разширяването на автоматичното признаване чрез включване на професии, които понастоящем не са обхванати, би опростило и ускорило процеса на признаване, като по този начин би улеснило взаимното признаване на професионалните квалификации и би стимулирало професионалната мобилност в ЕС. Това може да се направи по различни начини. Освен разширяването на списъка на професиите, за които минималните квалификационни изисквания са хармонизирани чрез законодателни изменения, съществува и възможност да се разчита на общи рамки на обучението (ОРО) или общи изпити в обучението (ОИО), като и двете могат да бъдат приемани чрез делегирани актове.

По-гъвкавата възможност са ОРО. Целта е чрез тях да се даде възможност на повече специалисти да се преместват в рамките на ЕС, като автоматичното признаване се разшири въз основа на общ набор от знания, умения и компетентности за упражняване на конкретна регламентирана професия. ОРО не водят до пълна хармонизация на квалификационните изисквания и позволяват на държавите членки да запазят както обучението, съответстващи на ОРО, така и други обучения за придобиване на регламентиран професии. Съгласно Директивата, ОРО може да бъде създадена за професии, които се характеризират със значителна степен на мобилност или с потенциал за увеличаване на трансграничното движение, и за които е налице достатъчна степен на съгласуваност по отношение на регламентирането на професиите и образованието и обучението в минимален брой държави членки. По-конкретно, най-малко една трета от държавите — членки на ЕС, трябва да регламентират професията и най-малко една трета трябва към съответния момент да са въвели общ набор от знания, умения и компетентности, на които да се основава потенциалната ОРО. Рамката трябва също да съответства на съществуващото законодателство на ЕС и националното законодателство, и да е доказано, че служи на обществен интерес по пропорционален начин. Автоматичното признаване и общият набор от квалификационни изисквания по дадена ОРО биха се прилагали само за национални квалификации, които са в съответствие с тези изисквания, и между държавите членки, участващи в такава ОРО. Въпреки че ОРО улесняват процедурите за признаване и предизвикаха интерес от страна на професионални организации, които се стремят към видимост на равнище ЕС, до момента не е установена нито една ОРО, тъй като разглежданите професии не отговаряха изцяло на изискванията по Директивата, както е обяснено по-горе. Това често се дължеше на различните национални изисквания за образование и

³⁸ Вж. глава 4 от работния документ на службите на Комисията за повече информация относно опита на компетентните органи със системата за автоматично признаване и оценката им за тази система.

обучение за достъп до съответните професионални дейности. През 2019 г. беше създаден общ изпит в обучението за професията ски инструктор.

Продължават усилията за създаване на ОРО за физиотерапевти. През 2022 г. и 2023 г. Комисията обсъди ОРО с групата от координатори за признаване на професионални квалификации, която определи физиотерапевтите и строителните инженери като потенциални професии за ОРО. През март 2024 г. към експертната група от координатори за признаване на професионални квалификации на Комисията беше създадена подгрупа по общите рамки на обучението. Тази подгрупа, която понастоящем е съставена от представители на държавите членки и експерти по физиотерапия, определени от държавите членки, работи изключително върху осъществимостта на създаването на ОРО за професията физиотерапевт. По-специално, експертната подгрупа подпомогна Комисията при картографирането на образованието, обучението и регулирането на професията в държавите членки. Въз основа на предварителните резултати от работата на подгрупата Комисията приключва картографирането, на което възнамерява да основе делегиран акт за ОРО за физиотерапевти като част от инициативата за преносимост на уменията.

Освен това, в сътрудничество с държавите членки, Комисията работи за определянето на допълнителни професии, за които в бъдеще може да бъдат разработени ОРО. Същевременно продължават обсъжданията за това как допълнително да се рационализира и структурира процесът на подбор, приоритизиране и оценка на подходящи за ОРО професии в средносрочен план. За тези усилия се изисква тясно сътрудничество с държавите членки, както и със заинтересованите професионални организации и други заинтересовани страни.

Освен разширяването на автоматичното признаване, за да включва повече професии, има възможност за рационализиране на самата процедура за автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания. По принцип процесът на проверка дали свидетелствата за професионална квалификация, представени от заявителя, съответстват на допустимите свидетелства, изброени в приложение V към Директивата, следва да бъде несложен и бърз. На практика обаче компетентните органи понякога отделят значително време и усилия за анализиране на представените от заявителите документи. Данните показват разлики във времето, необходимо за вземане на решение в различните държави членки или дори между различни институции в една и съща държава членка.

Основният проблем изглежда е проверката на автентичността на документите. Това често включва контакти между съответните органи. Въпреки че този процес се подпомага от Информационната система за вътрешния пазар (IMI)³⁹, наличието на ресурси, административните структури и процедури, както и времето за отговор на компетентните органи, оказват влияние върху степента, в която тази проверка се извършва безпрепятствено и бързо. Парадоксално,

³⁹ Информационната система за вътрешния пазар (IMI) е онлайн база данни, която улеснява обмена на информация между публичните органи, участващи в практическото прилагане на правото на ЕС.

компетентните органи понякога разглеждат технологичния напредък като допълнителен риск, а не като възможност за рационализиране и подобряване на процесите (например фалшифицирането на документи може да е по-лесно с най-новите технологии).

За да стане системата за признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания наистина автоматична, ще е необходимо да се използват нови и нововъзникващи технологии, като например решения, основани на големи езикови модели (LLM), за да се сведат до минимум административните задачи. Когато е приложимо, по този начин може да се освободят ресурси за съществените задачи, свързани с процеса на признаване. Такива решения би могло да включват цифрови удостоверения и цифрови процедури в съответствие с по-широките инициативи на Комисията в областта на цифровата политика (вж. раздел 5 по-долу). За това обаче ще са необходими цифрови удостоверения, издадени въз основа на лесно проверими данни, и/или алтернативни процедурни действия, с които държавите членки на произход да проверяват и потвърждават документите и данните като първа стъпка за признаване (както в процедурата по европейската професионална карта).

Макар че в Директивата вече е предвидена възможността за използване на цифрови инструменти, настоящите разпоредби може да бъдат допълнително адаптирани, за да се използва пълноценно потенциалът на цифровизацията. След изменението от 2013 г. в правната рамка беше въведена известна гъвкавост, което позволи прилагането на инструменти като ЕПК и по-широкото използване на системата IMI. Тези разпоредби показаха, че Директивата позволява успешното интегриране на цифрови инструменти в процесите на признаване. Електронните процедури и платформите за сътрудничество намалиха административната сложност и илюстрират добавената стойност от интегрирането на технологични разработки в оперативните механизми по Директивата⁴⁰. Въпреки това преходът към цифрови процедури е неравномерен в различните държави членки. Независимо от съществуващите възможности за електронно подаване на документи, в много случаи компетентните органи все още изискват от мобилните работници и специалисти да представят хартиени копия с цел проверка на подписите или по други съображения, свързани със сигурността. Предвид значителното развитие на цифровите технологии, определено съществува възможност за по-добро използване на изцяло електронни и оперативни съвместими процедури за признаване, които са по-бързи, по-съгласувани, по-сигурни и по-достъпни както за гражданите, така и за компетентните органи.

⁴⁰ Едно от най-ясно изразените предимства на процедурата за ЕПК е краткият срок за обработка. По данни от проучване сред компетентните органи над 60 % от държавите членки приключват процедурите за признаване в рамките на по-малко от един месец, а останалите посочват срокове от един до два месеца. Нито една държава членка не е посочила продължителност над два месеца.

4. Взаимното доверие и административното сътрудничество са от първостепенно значение за функционирането на регулаторната рамка

Взаимното доверие между административните органи на държавите членки е от решаващо значение за правилното функциониране на установената с Директивата регулаторна рамка. Поддържането на високо равнище на доверие изисква прозрачни, последователни и пропорционални правила за регулирането и признаването на професионалните квалификации в държавите членки. Това зависи в решаваща степен от навременното подаване на уведомления от държавите членки, за да се гарантира прозрачност и да се улесни надзорът и прилагането на правилата (4.1), както и от ефективното използване на механизма за предупреждение, предназначен за предоставяне на критично важна информация за специалисти, които могат да представляват риск (4.2). И накрая, за да се поддържа доверието в регулаторната рамка, тя трябва да бъде редовно актуализирана с цел да се гарантира съответствието ѝ с най-новите научни и технически постижения (4.3).

4.1. Уведомления

Директива относно признаването на професионалните квалификации съдържа редица изисквания за уведомяване от страна на държавите членки, за да се гарантира прозрачност и ефективна координация на процеса на признаване. Например държавите членки са длъжни да уведомяват Комисията за всички професии, достъпът до които са регламентирали, включително квалификационните изисквания и компетентните органи, отговарящи за признаването, и да ги включват в базата с данни за регламентиранияте професии. Съгласно Директивата държавите членки трябва също така да уведомяват Комисията за приеманите от тях закони, подзаконови и административни разпоредби, които са значение за националните удостоверения за квалификации за професиите, които подлежат на автоматично признаване съгласно Директивата въз основа на хармонизираните минимални квалификационни изисквания на ЕС. В резултат на това на уведомяване подлежи и въвеждането на всяко ново обучение, водещо до издаване на национални удостоверения за квалификации, обхванати от приложение V към Директивата, както и всякакви промени на удостоверенията за квалификации, изискваното за тях обучение и органите за признаване на квалификации, които вече са включени в приложение V към Директивата. Тези уведомления трябва да се предават чрез IMI. След това Комисията актуализира приложение V чрез делегирани актове. Държавите членки трябва също така да докладват на Комисията броя на индивидуалните решения за признаване, приети на национално равнище, което позволява прозрачност по отношение на професионалната мобилност между държавите членки и на процента на признаване по професии и по държави. Благодарение на тези задължения за уведомяване Директивата осигурява прозрачност, надзор и сътрудничество, което позволява поддържането на последователна, актуална и надеждна информация за квалификациите и регламентирането на професиите в целия ЕС.

Въпреки че 90 % от запитаните компетентни органи оценяват системата за уведомяване чрез IMI като ефективна, някои описват процеса като

обременителен и отнемащ време. Данните от проучванията, проведени за целите на настоящия доклад, показват високо равнище на компетентност сред компетентните органи по отношение на процеса на уведомяване.⁴¹ Компетентните органи като цяло разглеждат този процес като важен инструмент за прозрачност, сътрудничество и регулаторна съгласуваност в ЕС. Няколко органа обаче описват процеса като обременителен в административно отношение и отнемащ време, особено когато вследствие на чести осъвременявания или сложни национални реформи се изискват многократни уведомления. Някои изразяват загриженост по отношение на ограничените насоки и различните тълкувания на това за каква информация следва да се подава уведомление, което може да доведе до несъответствия между държавите. Други изтъкват технически затруднения при процеса на електронно подаване и необходимостта от по-добра координация между националните министерства и професионалните органи в собствената им държава членка.

4.2. Механизмът за предупреждение

Считано от 2016 г., в Директивата е предвиден механизъм за предупреждение относно специалисти, чиято професионална дейност на територията на дадена държава членка е ограничена или забранена от националните органи или съдилища. Основната цел на този механизъм е да се осигури бърза комуникация между компетентните органи, когато правото на професионалист да упражнява професията си е ограничено или отнето временно или постоянно поради дисциплинарни или наказателни санкции, особено в сектори, засягащи пряко обществената безопасност, като здравеопазването или образованието на ненавършили пълнолетие лица. Държавите членки са длъжни да изпращат предупреждения и в случаите, когато специалисти са използвали фалшиви дипломи в процеса на признаване на квалификацията. **Предвид разпределението на компетенциите между ЕС и държавите членки последните имат решаваща роля в прилагането и функционирането на системата на механизма за предупреждение на национално равнище.** Директивата изисква от държавите членки да обменят информация относно всички приети решения за ограничаване или забрана, дори временно, на упражняването на професионална дейност от дадено лице. Държавите членки обаче остават компетентни да определят причините за това. Вследствие на това в ЕС съществуват съществени разлики между причините в различни области. По този начин държавите членки остават отговорни за прилагането на механизма за предупреждение на национално равнище и за предприемането на последващи действия по получените предупреждения. Техните компетентни органи трябва да установяват съответните случаи и са длъжни да издават предупреждения чрез системата IMI в определените срокове (обикновено три дни). Държавите членки отговарят и за това предупрежденията да са точни, навременни и ограничени до строго необходимото съгласно правилата за защита на данните. При получаването на предупреждение

⁴¹ Над 90 % от респондентите потвърждават, че знаят как да подават уведомления чрез IMI, и също толкова оценяват системата за уведомяване като ефективна. Повече информация за мненията на заинтересованите страни относно подаването и проверката на уведомления е предоставена в раздел 4.4 от работния документ на службите на Комисията.

органите в получаващата държава членка са длъжни да разгледат информацията, да оценят нейната значимост за тяхната юрисдикция и да предприемат подходящи мерки съгласно тяхното национално законодателство. Комисията осигурява функционирането на ИТ инструмента (IMI), но не поема никаква роля като изпращач, получател или администратор в обмена на информация. Нейната роля е да наблюдава цялостното функциониране на системата, да гарантира последователното ѝ прилагане в държавите членки и да предоставя технически и процедурни насоки чрез рамката за IMI.

Механизмът за предупреждение не следва да се разглежда изолирано. Той не замества евентуалните национални регистри на държавите членки за водене на отчет на специалистите, на които е наложено временно или окончателно отнемане или ограничаване на правото да упражняват съответните професионални дейности, и допълва други заложи в Директивата разпоредби, които дават на националните органи възможност да защитават интересите на потребителите и пациентите, като проверяват за отсъствие на временно или окончателно отнемане на правото да се упражнява професията или на присъда за престъпление.

Независимо от това, по-голямо внимание следва да се обърне на значителните разлики между държавите членки по отношение на броя на изпратените предупреждения. Естествено, разликите в броя на предупрежденията до известна степен са свързани с големината на държавата членка и броя на регистрираните специалисти. Изглежда обаче, че поне толкова важни са и други фактори, включително разликите в административните практики и правните уредби (например наличието и прилагането на мерки за преустановяване на правото да се упражнява професията и причините за това) и наличието на ресурси за наблюдение и прилагане на правилата за регламентиране на професиите. Тенденцията към увеличаване на броя на предупрежденията по административни причини⁴² подчертава необходимостта от по-нататъшно хармонизиране в ЕС и по-нататъшни подобрения в прилагането на механизма за предупреждение, за да се гарантира последователност и ефективност навсякъде в Съюза.

Комисията предприема мерки за преодоляване на проблемите, посочени от държавите членки във връзка с прилагането на механизма за предупреждение. Преди 2020 г. бяха започнати няколко производства за установяване на нарушение, свързани със създаването на правни рамки за механизма за предупреждение в държавите членки. В резултат на това държавите членки въведоха необходимите мерки за привеждане на съответствие с Директивата. Комисията също така въведе възможността изпращащите органи да правят разграничение между предупрежденията по „съществени причини, свързани с упражняването на професията“ и „други причини“. Предупреждението „по други причини“ включва например случаи, в които правото на даден професионалист за упражняване на професията е преустановено поради неспазване на административни изисквания. Въпреки че

⁴² Вж. раздел 8.1 от придружаващия работен документ на службите на Комисията.

заинтересованите страни оцениха добре тази мярка, някои от тях призоваха за допълнителни пояснения, което беше повторено и в препоръката по този въпрос в одитния доклад на Европейската сметна палата от 2024 г. В отговор на това Комисията подготвя ръководство и практически обучения за компетентните органи, за да изясни категоризацията на предупрежденията и да отговори на други практически въпроси относно предупрежденията, поставени от държавите членки.

4.3. Актуализации на системата за автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания

Редовното актуализиране на минималните квалификационни изисквания, определени в Директивата за професиите, които са допустими за автоматично признаване, е от съществено значение за поддържането на динамична и ефективна система за признаване на професионални квалификации в Съюза. От 2013 г. насам Комисията има правомощията да актуализира тези изисквания чрез делегирани актове, за да гарантира, че квалификациите, които се ползват от автоматично признаване, остават в съответствие с общопризнатите научни и технически постижения в целия ЕС. Този процес е от решаващо значение за поддържането на взаимно доверие между държавите членки и за опазването на общественото здраве, безопасността на пациентите и качеството на услугите, като същевременно се гарантира, че системата за автоматично признаване продължава да отразява настоящите реалности на професиите, а не остарели стандарти.

Процесът на актуализиране на минималните квалификационни изисквания е разработен така, че да се отчита начинът, по който правните рамки и учебните програми в ЕС отразяват научния и техническия прогрес. Директивата зачита автономията на националните системи за образование и обучение и разнообразието от подходи към обучението в ЕС. Целта е Директивата да отразява и да се съобразява с промените в законодателството на държавите членки, а не да налага принудително съответствие. Това се постига чрез определяне на минималните квалификационни изисквания, необходими за трансгранично автоматично признаване, като същевременно се дава възможност на държавите членки да приемат по-строги или допълнителни изисквания за целите на образованието и обучението, предоставяни на тяхна територия, в съответствие с техните специфични нужди и образователен контекст. Процесът на актуализиране включва технически и научни оценки, често подпомагани от проучвания, консултации с експерти и приноси на заинтересовани страни като професионални организации, образователни институции и експерти от държавите членки чрез групата от координатори за признаване на професионални квалификации.

Дискусиите по актуализирането на минималните квалификационни изисквания често са сложни и технически. . Необходимо е да се търси постоянен баланс между улесняването на мобилността чрез определяне на постижим общ стандарт, от една страна, и поддържането на минималните квалификационни изисквания по Директивата в съответствие с актуалните

общопризнати практики и технологични постижения в държавите членки, от друга. Необходимо е също да се поддържа равновесие между научния прогрес и правната стабилност, като се избягват чести или дестабилизиращи промени, които усложняват прилагането.

Досега са приети делегирани актове за актуализиране на минималните квалификационни изисквания въз основа на научния и техническия напредък за професиите медицинска сестра с общ профил, лекар по дентална медицина, фармацевт и ветеринарен лекар. Комисията също така възложи проучване относно професията акушерка. В зависимост от оценката на Комисията на заключенията от това проучване минималните квалификационни изисквания за акушерките също може да бъдат актуализирани.

От съществено значение за запазване на взаимното доверие в системата е и редовното актуализиране на списъка на удостоверенията за професионални квалификации, които се ползват от системата за автоматично признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания. Тези актуализации се извършват също чрез делегирани актове, като всяка промяна в списъка се инициира от уведомление в IMI, подадено от държава членка. Всъщност Директивата изисква от държавите членки да уведомяват Комисията за всяка промяна в националните им закони, административни и изпълнителни разпоредби, засягаща удостоверяването на квалификации, които се ползват от автоматично признаване, като тяхното навременно сътрудничество е от решаващо значение за ефективното функциониране на системата.

По въпроса дали делегираните правомощия на Комисията за актуализиране на минималните квалификационни изисквания по Директивата следва да бъдат разширени има различни мнения. Според някои заинтересовани страни съществуващата възможност за актуализиране на Директивата посредством делегирани актове следва да бъде разширена, за да се обхванат повече елементи от системата за автоматично признаване с цел тя да стане още по-гъвкава и адаптивна към променящите се обстоятелства. По-подробна информация по този въпрос е предоставена в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад. Там са дадени примери за основните елементи (например продължителността на базовото обучение по медицина) и за техническите елементи (например общоприетите наименования на медицинските специалности), които не са обхванати от делегираните правомощия на Комисията. В отговор на въпроса за евентуалното разширяване на делегираните правомощия на Комисията заинтересованите страни препоръчват съсредоточаване върху техническите актуализации само чрез делегирани актове, като се запази стабилността на основното съдържание. Повечето участници в консултациите се противопоставят на използването на делегирани правомощия за изменение на съществени елементи (като

минималната продължителност на базовото обучение по медицина) чрез делегирани актове⁴³.

Отделен въпрос е дали настоящият процес, основан на делегирани актове, може да бъде автоматизиран. Автоматизирането на част от процеса на актуализиране на минималните квалификационни изисквания не е лишено от риск. По принцип правната рамка може да бъде изменена, така че новите свидетелства за квалификации, подлежащи на автоматично признаване, наименованията на институциите, които издават такива свидетелства, референтните дати и т.н. да бъдат автоматично добавяни или променяни от компетентните органи на държавите членки, без да е необходимо обработване на уведомления чрез IMI, консултиране с други държави членки и изготвяне на делегирани решения на Комисията. Въпреки че подобен хипотетичен процес би бил по-бърз, настоящата система елиминира много рискове и грешки. Макар че настоящият начин на актуализиране на минималните квалификационни изисквания изисква значителни ресурси, вградените проверки и средства за контрол и участието на всички държави членки имат като цяло положителен ефект върху взаимното доверие и надеждността на системата за автоматично признаване. Следователно усилията може да се съсредоточат върху подобряване на ефективността на настоящите вътрешни процеси, а не върху тяхното пълно заместване.

5. Цифровизация

Констатациите в настоящия доклад извеждат на преден план няколко предизвикателства от процедурен характер, които засягат ефективността и удобството за ползвателя на системата за професионалното признаване. Тези констатации се потвърждават в становищата на заинтересованите страни — физически лица, специалисти, предприятия и помощни центрове последователно съобщават за сложни и продължителни процедури, изисквания за представяне на документи на хартиен носител в някои държави членки и големи различия в процесите на подаване на заявления онлайн.

Въвеждането на европейската професионална карта (ЕПК) представляваше стъпка към цифровизация чрез създаването на електронна процедура за подаване на заявления на равнище ЕС⁴⁴. Основното предимство за заявителите е, че се предлага опростена, по-бърза⁴⁵ и по-прозрачна електронна процедура за признаване на техните професионални

⁴³ Заинтересованите страни, които подкрепят актуализирането на минималните квалификационни изисквания чрез делегирани актове, изтъкват като аргументи гъвкавостта и навременността, докато по-скептично настроените подчертават необходимостта от стабилност на стандартите и контрол от страна на държавите членки. Повече информация за становищата на заинтересованите страни относно използването на делегирани актове за актуализиране на минималните квалификационни изисквания е предоставена в раздел 4.3 от работния документ на службите на Комисията.

⁴⁴ ЕПК беше въведена първоначално през 2016 г. за пет конкретни регламентирани професии с възможност за добавяне на повече професии в бъдеще.

⁴⁵ За двете професии по ЕПК, разгледани в работния документ на службите на Комисията, повечето държави членки съобщават, че процедурата приключва за по-малко от един месец (вж. раздел 6.1).

квалификации в друга държава от ЕС. Съгласно консултациите, проведени в контекста на настоящия доклад, компетентните органи оценяват факта, че процедурата намалява административното дублиране, повишава прозрачността и прави цялостния процес по-удобен за ползвателите, особено за тези заявители, които постоянно се местят от една държава в друга. Тя също така укрепва административното сътрудничество чрез IMI, като способства за по-ефективната комуникация между органите при проверката на квалификациите или трудовия статус.

ЕПК е обаче има своите ограничения, които би могло да бъдат преодоленни чрез съвременни цифрови технологии. Някои компетентни органи съобщават, че работата с ЕПК понякога е сложна и обременителна, като процедурните стъпки невинаги спестяват време в сравнение със стандартната система за признаване въз основа на минимални квалификационни изисквания или с общата система. Безпрепятственото функциониране се затруднява и от технически проблеми или проблеми с оперативната съвместимост (свързани с неравномерното равнище на цифровизация в държавите членки). Допълнителен недостатък е слабата информираност както сред специалистите, така и сред органите, което води до ограничено използване въпреки потенциалните ползи. Тъй като процедурата не автоматизира или опростява процесите за потвърждаване на автентичността или класифициране на документи, това остава една от отнемащите най-много време задачи, които много компетентни органи трябва да извършват ръчно.

Стартирана през 2008 г., IMI има ключова роля за функционирането на Директивата. Системата улеснява онлайн обмена на информация и уведомявания между компетентните органи и Комисията. Като спомагателна платформа, тя сама по себе си не гарантира навременността на отговорите, тъй като все още се разчита на административна информация от националните компетентни органи. Процесите в IMI са рационализирани и хармонизирани навсякъде в ЕС. Въпреки че позволяват подаването на цифрови документи, те все още не включват автоматизирани процеси за проверка, които вече може да са налични в няколко държави въз основа на последните технически постижения. Макар че много държави членки започнаха да предлагат паралелно алтернативни национални канали за подаване на цифрови документи, получената информация показва, че процесите остават неравномерни, като няколко държави членки продължават да разчитат на документи на хартиен носител и бюрократични процеси.

Един по-унифициран цифров подход, основан на придобития опит с ЕПК и IMI, би способствал за укрепване на предпазните мерки и взаимното доверие, които са в основата на Директивата, като същевременно се подобри ефективността, прозрачността и удобството за ползвателите. Заинтересованите страни подчертаха, че настоящата правна рамка, макар и достатъчно гъвкава за постепенни подобрения, не е достатъчно ясна и амбициозна, за да се използват пълноценно възможностите за цифровизация и опростяване, като в няколко становища се призовава за по-голяма степен на признаване на цифровите удостоверения, по-добра оперативна съвместимост

между системите, централизирана електронна платформа и по-бързо обработване. От гледна точка на заявителя изцяло електронните и оперативно съвместими цифрово процедури за признаване биха могли да направят процесите на признаване по-опростени, по-бързи и по-предвидими. Що се отнася до компетентните органи, цифровизацията би могла да повиши ефективността, съгласуваността и надеждността на данните. С тези цифрови инструменти би се запазила отговорността на компетентните органи за приемане на окончателните решения, като същевременно се способства за повишаване на точността и ефективността. Ефективната цифровизация обаче ще зависи от наличието на изчерпателна и актуална информация за регламентирани професии и компетентните органи, което означава, че трябва да бъдат преодолените проблемите със съгласуваността на информацията, описани в точка 3.1 по-горе.

6. Заключение

Правната уредба на взаимното признаване на професионалните квалификации в ЕС като цяло функционира добре. Тя създава ясна правна основа за мобилността, особено в силно регламентирани и мобилни сектори като здравеопазването, инженерството, архитектурата и образованието. Благодарение на установените с Директивата общи правила беше намалена несигурността за специалистите, които желаят да работят в друга държава членка, а на приемащите органи беше предоставен структуриран процес за признаване, както беше потвърдено от широк кръг заинтересовани страни. В периода 2020—2024 г. са приети около 185 000 решения за установяване. Този обем положителни решения, от които над 140 000 се отнасят до основни сектори като здравеопазването и образованието, показва решаващата подкрепа на Директивата за професионалната мобилност в единния пазар.

От първостепенно значение е поддържането на доверие в системата. Строгото прилагане, постоянните актуализации с цел да се отразяват най-новите тенденции в областта на науката и обучението, редовното обучение, насоките, обменът на опит и тясното административно сътрудничество са от съществено значение за поддържането на това доверие. Това е обща отговорност на Комисията и компетентните органи в държавите членки. Поддържането на това доверие зависи в решаваща степен от ефективното използване на механизма за предупреждение с цел предоставяне на информация от критично значение относно специалистите, които са потенциален риск за безопасността на пациентите и ненавършилите пълнолетие лица.

Директивата вече е доказано гъвкава и адаптивна към новите тенденции в държавите членки в областта на науката и обучението. Оправомощаванията, заложили в регулаторната рамка, позволиха минималните квалификационни изисквания и списъците с професионални звания да бъдат актуализирани, без да е необходимо пълно преразглеждане на законодателството. По-широкото използване на тези оправомощавания би ускорило актуализациите. Това обаче би трябвало да се балансира с усилия за по-нататъшно опростяване, законодателен надзор и ангажиране на заинтересованите страни, за да се запазят легитимността и приемането.

Въпреки наличието на тази правна рамка все още съществуват пречки пред професионалната мобилност в единния пазар. Някои от тях се дължат на разлики между националните регулаторни уредби и не могат да бъдат преодолени само чрез регулаторни мерки на равнището на Съюза. При определени условия обаче разширяването на автоматичното признаване, така че да обхване допълнителни професии, чрез общи рамки на обучението би представлявало реалистичен път напред. Понастоящем се работи в тази област. Освен това все още има възможност за подобряване на предоставянето на последователна и надеждна информация на заявителите и за опростяване и рационализиране на процедурите за признаване чрез целенасочени намеси. Опитът на специалистите показва, че понякога признаването все още е сложен и отнемащ време процес в резултат на продължителни процедури, неравномерна цифровизация и обременителни изисквания по отношение на документацията.

Използването на потенциала на цифровизацията би могло да направи процесите за признаване по-бързи и по-малко тромави. Благодарение на предимствата на цифровите инструменти административната тежест може да бъде намалена, а процедурите да бъдат рационализирани, и да се осигури безпрепятствено преминаване през тях както за заявителите, така и за компетентните органи. С използването на напълно електронни и оперативно съвместими процедури, както и на сигурни и машинночетими цифрови удостоверения, ще може да се извършва незабавна проверка на квалификациите и значително да се намали времето за обработка при различните системи за признаване както за заявителите, така и за компетентните органи. С такава модернизация, опростяване и подобро прилагане не само ще се преодолеят настоящите недостатъци, но и ще се извърши подготовка за една по-интегрирана и адаптивна система за признаване на професионалните квалификации в рамките на ЕС. Това е от решаващо значение, за да могат мобилните специалисти да просперират и да се възползват от предимствата на единния пазар, а предприятията да имат достъп до необходимите им таланти, както и за разпространението на иновациите и за увеличаването на производителността.